

Almázia

Banská Štiavnica Mesto kultúry 2019

Kultúrna príloha

11. apríl 2019
číslo 7.

samostatne
nepredajné

Učiteľské rodinné striebro

Dňa 21.3 sa v priestoroch kultúrneho centra stretli bývalé štiavnické učiteľky M. Petrová, O. Moravčíková, T. Protoppopová a vychovávateľ M. Palášthy, aby si počas verejnej nahrávky moderovanej etnologičkou Zuzanou Denkovou zaspomínali na časy minulé. Keďže išlo o osobnosti zo stredoškolského prostredia, príbehy sa týkali najmä pedagógov a študentov štiavnických stredných škôl.

Hovorilo sa o kadečom. Prevažovali veselé príhody zo školských lavíc, predstavili sa vzdelávacie inštitúcie v našom meste a pospomínali mnohé osobnosti štiavnického školstva. Hovorilo sa aj o živote na internátoch. Hostia pripomenuli aktivity, ktoré priamo nesúviseli s vyučovacím procesom, ale školy sa na nich zúčastňovali ako brigády, exkurzie, výlety. Vyučujúci i študenti participovali na príprave množstva kultúrnych podujatí uskutočňovaných na pôde školy i mesta. Hostia akcentovali družnosť a kolegiálnosť na školách. Spomínali na vzťahy v pedagogických kolektívoch a tiež na dobré vzťahy medzi školami, kde podľa nich prevládala kooperatívnosť nad rivalitou. Došlo aj na menovanie známych absolventov. Pri počúvaní spomienok hostí v myslí rezonoval rešpekt, ktorý pedagógovia zo strany študentov i rodičov požívali. Obohacujúce boli aj vstupy z publika. P. Grollmusová

Z diskusie, foto: L. Lužina



Atmosféra stretnutia, foto: L. Lužina



sa zapojila do diskusie na tému duálneho vzdelávania, kde vysoko hodnotila prepojenie teórie a praxe v minulosti či vybavenosť odborných učební a laboratórií. Manželia Višňovskí pripomenuli ikonických pedagógov, a tiež kvalitu, ktorú ponúkalo vzdelávanie v našom meste. Na záver možno konštatovať, že zostali školské témy, ku ktorým sa napriek pomerne dlhšej a živej diskusii

nepodarilo dostať a zostávajú otvorené pre individuálne rozhovory. Za všetky treba spomenúť pohľad na rozvoj základného školstva v meste.

Záznam z rozprávania bude zverejnený na FB a Youtube profile Almázia Štiavnica a stane sa súčasťou archívu projektu Mesto kultúry 2019 a neskôr aj Slovenského banského múzea. Druhou nahrávkou, ktorú pripravujeme a o ktorej vás budeme podrobnejšie informovať prostredníctvom web stránky projektu a našej prílohy, bude spomínanie na kultúrny život v meste.

Z. Denková, R. Marko

Plenér na Zigmundke - Ateliér: Urban legends

Sloboda je pocit, vďaka ktorému vaša myseľ dostáva krídla, vaše srdce objaví blaženosť a vaša duša načrte do miesta v sebe, kde ste sami, oslobodení od všetkých pút.

Skúšali ste sa niekedy postaviť na lúku a vnímať ako malé dieťa všetko, čo sa okolo vás deje? Vníмали ste to, že priestor žije svojim životom? Nech už je poznačený ľudským konaním alebo je zo záujmu ľudí vytesnený, prechádza ustavičnou zmenou. Práve dieťa vníma len primárny pocit, farbu, energiu. Je oslobodené od civilizačných nánosov.

Vďaka Ivete Chovanovej zo Slovenského banského múzea sme sa tak cítili v závere marca. Skupina amatérskych nadšencov, ktorí sa na výzvu prihlásili do Ateliéru:

porovnávanie jednotlivých diel inšpirovaných netradičným miestom konania plenéru.

Zacitujem z krátkeho slovníka plenéristu, ktorý pre nás vypracovala práve Iveta Chovanová, aby sme hneď na mieste podlahli tomuto umeleckému fenoménu:

Naštastie maľovať, tvoriť v plenéri môžete nekonečne veľa spôsobmi.

Podstatné je, že máte chuť to vyskúšať a chcete niečo tvorbou povedať, definovať, naznačiť.

Ako to dosiahnuť?

Dôležité je dívať sa okolo seba, pozorovať, hľadať, vnímať a analyzovať.

Prísne pravidlá sa v tomto žánri nedajú a ani nesmú uzákoniť.

sme bližšie osobnosti Jozefa Kollára a Edmunda Gwerka, dvoch významných maliarov pôsobiacich v minulosti v našom meste.

Ďakujem Ivanovi Slovenčákovi a Elene Rajčanovej, za ich príjemný a ľudský prístup. Porekadlo "Kto sa hrá, nehnevá" by som dnes rada pozmenila. Kto sa hrá, obohacuje nielen seba, ale aj svet okolo seba.

Plenér sa uskutočnil 29.3. – 30.3.2019, pod záštitou Slovenského banského múzea. Podujatie je súčasťou Mesta kultúry 2019.

A aká bola krátka spoločná reflexia lektorov posledného plenéru Juraja Floreka a Juraja Tomana?

Plenér je veľmi akčná a svieža forma maľby, kde maliar bojuje s časom, počasím a reaguje na aktuálnu svetelnú, architektonickú alebo prírodnú situáciu. Je to taká svieža rýchla maľba, ktorá oslovuje okrem iného aj tým, že pri tejto forme človek vystupí mimo komfortnú zónu o trošku viac ako v ateliéri. Je tam prvok adrenalínu, dobrodružstvo, ktoré je potom zachytené na plátne, čo je na tom to krásne.

Dnes tvoríme v priestoroch bývalej Zigmund šachty, periférnejšej, možno na prvý pohľad až tak nelákavej zóny, ktorá je takou hybridnou lokalitou, zmesou bývalej bane, nánosov desaťročí, storočí. Je tu nejaký autoservis, zámočníctvo, sú tu viditeľné nánosy komunizmu. Táto postindustrializovaná rozpitvaná krajinná scenéria postavená na halde s bezpočtom maliarskych motívov je v tomto prípade ideálnym výberom pre náš zámer. Periféria je totiž autentická, je to práve tá neprikrášľovaná pravda o stave vecí. Nielen umelec tu môže objavovať na prvý pohľad nevidené. Pozerať sa spôsobom, že „kreslím alebo maľujem“. Je to špecifický spôsob nazerania na svet



Detail kresby, foto: L. Lužina

okolo a všade je možné týmto spôsobom nájsť niečo, čo fotkou alebo len prechádzkou nezachytíme, je to o hlbšom vnímaní reality konkrétneho priestoru.

Za všetkých zúčastnených pohľad pána Romana zo Zvolena:

„Je to veľmi zaujímavé, nikdy v živote som toto nerobil. Je to vlastne môj druhý plenér. Na mojom prvom plenéri sme robili niečo úplne iné, skôr sme hľadali tie krásy, ako takéto, ako menej lahodiace miesta, v ktorých sa snažíme vnímať skrytú krásu. Je to veľmi zaujímavý postoj a postup. Našiel som si 3 – 4 lokality a dnes už presne viem, čo budem robiť. Teraz momentálne kreslím tento žltý železný garážový múr s tými flakmi. Spravím asi dve varianty. Jednu podľa skutočnosti a druhú s pridaním toho, čo tam ešte vidím ja, čo dotvorí ten pocit, ktorý z tohto pohľadu mám. Mne tam tá štruktúra naznačuje akoby indiánsku členku, viem si predstaviť, ako tam sedí Indián a tie flaky, čo stekajú po tom mi pripadajú ako dlhé vlasy a tam sú akoby kusy členky. Už mi tam chýbajú len tie biele perá. Túto scenériu som si vyhládol už minule, a videl som ju už vtedy ako indiánsky totem.“

Plenér aj takýmto spôsobom prináša rôzne námety a predstavy a my sa môžeme už len tešiť na výstupné maľby z týchto „legend“.

Z. Patkošová, H. Hilbert.



Účastníci plenéru, foto: L. Lužina

Urban legends, vyrazila do priestoru, ktorý podľa kritérií bežných ľudí vyzerá neucelené. Na „Zigmundku“ – ako miestni nazývajú priestor bývalej Zigmund šachty.

A práve v tomto priestore sa z nás stali deti, ktoré objavovali a nachádzali krásu v malých či väčších detailoch.

Sloboda nášho rozhodnutia viedla ťahy ceruzky či štetca pod vedením skúsených odborníkov Ivana Slovenčáka a Eleny Rajčanovej. Vstupovali do tvorby účastníkov absolútne nenásilným spôsobom. Spoznávali sme sa navzájom, naša tvorba nás zblížovala a vyvrcholením každého dňa bolo

Maľovanie je spontánny otvorený proces, počas ktorého sa môžeme rozhodovať mnohokrát.

Niekedy úplne zmeníte názor. Predsa len nemusíte prísť na všetko sami.

Študujte, navštevujte kurzy, dajte sa viesť učiteľom, majstrom.

Ušetríte veľa času na ďalší tréning zručností, imaginácie aj na vlastné experimentovanie s technikami maľby.

Chcela by som sa týmto poďakovať za nadšenie, ktorým nás hneď na začiatku Iveta strhla. V úvode nás sprevádzala mini prierezom umenia od počiatku ľudstva po súčasnosť, spoznali

Filmový kurz

Prvý mesiac – práca na témach k filmom o Banskej Štiavnici

Filmový kurz, organizovaný v rámci projektu Mesto kultúry 2019, sa už naplno rozbehol. Prihlásilo sa naň 16 účastníkov prevažne z Banskej Štiavnice a jej okolia, ale tiež z Banskej Bystrice, Zvolena či Bratislavy.

Kurz prebieha od začiatku marca a bude trvať do konca júna. Počas prvých dvoch mesiacov sú jeho aktivity zamerané na hľadanie a profiláciu témy a písanie scenára. Už na začiatku tejto fázy bolo potrebné, aby sa účastníci rozdelili do menších skupín a začali hľadať spôsoby spolupráce. Pod vedením hlavného lektora Mareka Šulíka zahájili spoločné objavovanie špecifik tvorby dokumentárneho filmu. Šulík sprevádza účastníkov celým kurzom, odovzdáva im svoje názory a vedomosti o filmovej tvorbe, umeleckých možnostiach filmu, formálnych spôsoboch filmového rozprávania i o filmárskej etike.

Okrem Martina Šulíka majú účastníci kurzu možnosť konzultovať svoje nápady aj s hosťujúcimi lektormi, prizvanými profesionálmi z oblasti slovenského dokumentárneho filmu. Stretávajú sa s nimi počas piatkových masterclassov v kine Akademik i na sobotňajších lekciami počas spoločných konzultácií. Dostávajú príležitosť vypočuť si priamo od profesionálnych tvorcov výklad k filmom,



J. Vojtek, masterclass, foto: Z. Paškayová

prostredníctvom ktorých ich zoznamujú so svojou režijnou metódou a osobitými umeleckými prístupmi.

Na prvom masterclass predstavil svoju tvorbu a režijnú metódu hlavný lektor kurzu Marek Šulík. Uviedol krátke filmy Chcela som byť matka, príbeh ženy, profesionálnej matky, Strata domova – Tretia svetová vojna o ľuďoch, ktorých výstavba priehrad pripra-

vila o ich domovy a filmovú esej o láske Love me tender.

Hosťujúci lektor, režisér Jaro Vojtek, na druhom masterclass uviedol ukážky svojich celovečerných filmov Hranica, Tak ďaleko, tak blízko a krátky film Malá domov. Prostredníctvom týchto filmov Jaro Vojtek priblížil vlastnú režijnú metódu založenú na dlhodobom, niekoľkoročnom pozorovaní a skúmaní témy a jej nositeľov a vytvoreni emocionálneho puta medzi nimi a režisérom. Za najdôležitejšiu pri tvorbe považuje silnú tému a poctivý a svedomitý prístup k nej. Na základe tohto prístupu vznikli sugestívne filmy s významným posolstvom.

Tretí, zatiaľ posledný masterclass viedli dve osobnosti slovenského filmu, Mária Rumanová a Martin Kollár. Mária Rumanová je mladá režisérka, ktorá zaujala už svojim filmovým debutom Hotel Úsvit. Martin Kollár ako profesionálny fotograf a kameraman rozprával o svojom režijnom debute 5. október. Zároveň predstavili svoj spoločne pripravovaný projekt Letopisy. Spoločnou črtou ich tvorby je najmä hĺbka pozna-

nia témy, vzťah medzi autormi a protagonistami, ale tiež osobité vizuálne stvárnenie.

Sobotňajšie lekcie sa zatiaľ vždy niesli v duchu živých diskusií o pripravovaných témach. Lektori sa s účastníkmi kurzu delili o cenné postupy ako témy uchopiť, akým spôsobom ich zobrazíť a čoho sa pritom vyvarovať. Stretnutia s rôznymi typmi režisérskych osobností prinášajú možnosť lepšie pochopiť variabilitu rôznych autorských prístupov a špecifiká tvorby.

Zaujímalo nás, ako zatiaľ hodnotia kurz jeho účastníci. Šimon nám prezradil, že veľmi dobrý pocit má z námetov na filmy, ktoré na kurze odozneli. „Páčia sa mi tiež stretnutia s filmármi. Každý z nich prináša do kurzu niečo nové, z každého ďalšieho stretnutia sa nám tak trochu „zakrútila hlava“. Beáta má radosť z toho, že má príležitosť niečo sa naučiť a tvoriť. Oceňuje najmä to, že má na prípravu, vďaka rozvrhnutiu kurzu, dostatok času. „V dnešnej dobe je čas veľmi vzácny. Mnohé kurzy sú nastavené tak, že sa pracuje pod tlakom, ale pri tvorbe je dôležitý priestor. Oceňujem tiež formu masterclass, ktoré nám prinášajú prierez súčasnou tvorbou. Každý z lektorov je v niečom iný a práve tá pestrosť nám umožňuje inšpirovať sa rôznymi tvorivými metódami. Neučia nás žiadne poučky, ale ukazujú nám, ako možno slobodne tvoriť. Práve v tom vidím najväčšiu inšpiráciu.“

V sérii masterclassov prebehnú ešte dve stretnutia, 12. a 26. apríla. Podujatia sa uskutočnia opäť v kine Akademik so začiatkom o 18. hodine. Sú otvorené aj pre širokú verejnosť a sú zdarma. Posledným masterclassom sa uzatvorí teoretická časť Filmového kurzu so zameraním na hľadanie a profiláciu témy. Približne začiatkom mája začne obdobie praktickej etapy, ktorej náplňou bude realizácia filmov a ich postprodukcia.

Zuzana Paškayová



M. Rumanová, M. Kollár, lekcia, foto: Z. Paškayová

Kultúru robia ľudia

Fotografický projekt 346 vzniká v Banskej Štiavnici počas celého roka 2019. Za cieľ má vytvoriť vizuálnu kroniku ľudí, ktorí tu žijú.

Portrét ako fenomén v dejinách umenia funguje ako lakmusový papierik, ktorý definuje nielen zobrazovaného človeka, jeho výzor, „vyžarovanie“ ale často prezradí aj viac. Je práve na zručnosti autora fotky vyťažiť z pohľadu, z výrazu a zvoleného prostredia aj iné informácie a kvalitu. Od 19. januára, kedy sa oficiálne rok kultúry v Štiavnici začal, máme do jeho záveru 346 dní. Ku každému dňu prislúcha jedna tvár, jeden portrét, jeden Štiavničan. Do ulíc, do domácností, na pracovisko, do dielne, na obľúbené miesta mesta vysielame troch fotografov. Nefotia na rýchle mobily, ale sústreďujú sa na každého fotografovaného pozrú okom profesionála. Pridanou hodnotou projektu je otázka, ktorú fotograf položí fotografovanému na záver. „Čo pre Vás znamená kultúra?“ 346 odpovedí napovie, čo všetko môže byť pre obyvateľov

Banskej Štiavnice tou ich kultúrou. Dobrý seriál? Kvalitná hudba, ktorú si človek pustí doma po práci? Radosť? Rozkvitnutý záhon? Výstava? Dobrá kniha? Básne?

Kto bude stáť za fotoaparátom?

Organizátor projektu Svätopluk Mikyta z občianskeho združenia Štokovec, sám vizuálny umelec a vysokoškolský pedagóg hovorí: „Pre projekt sme vybrali troch veľmi odlišných autorov. Prvým je vyštudovaný fotograf, dokumentarista Ján Viazanička, ktorý s rodinou žije v Banskej Belej a Štiavnicu pozná zvonku. Viazanička dostáva možnosť cez projekt spoznať práve vnútro mesta, jej obyvateľov aj vlastných susedov. Druhou v projekte je neškolená fotografka s pozorným okom Vanda Mesiariková, ktorá má v Štiavnici svoje druhé bydlisko. Jej rukopis je úplne iný. Od dokumentu sa chce posunúť viac k štylizovanej fotografii. A napokon treťou v teréne s fotoaparátom na krku bude v lete Ester Šabíková, najmladšia autorka, ešte študentka Vysokkej školy výtvarných umení, ktorá na rozdiel od prvých dvoch menovaných

bude fotiť na klasický film.“

Výstava na záver roka kultúry

V projekte tak vznikne 346 portrétov, ktoré budú na záver roka kultúry vystavené na veľkej výstave Štiavničanov. Portrétová galéria ukáže vedľa seba ľudí pracujúcich v kultúre, učiteľky, bývalých baníkov, rôzne profesie, ľudí, ktorí do centra nechodia, teenagerov aj dôchodcov so spomienkami na starú Štiavnicu, čo tu žijú od nepamäti, ale aj čerstvo prisťahovaných nových obyvateľov. „Pozvanie na vernisáž výstavy zašleme všetkým portrétovaným a veríme, že sa na nej pred Vianocami stretáme. Každý účastník projektu (portrétovaný) si z nej odnesie aj jeden originál svojej fotky na pamiatku. Výstava sa tak symbolicky rozdeľuje do domácností a ostane ako spomienka na rok plný kultúry,“ dodáva Mikyta.

Ak sa chcete do projektu zapojiť aj vy, prosím, napíšte nám na mail stokovec@stokovec.sk. Naši fotografi Vás budú kontaktovať, prídu za Vami do práce alebo si s Vami dajú stretnutie.

Zuzana Bodnárová



Na fotografii umelci Ján Viazanička, Vanda Mesiariková a Ester Šabíková, foto: archív autorov

Kalendár podujatí

Masterclass Marka Škopka

piatok 12.4 od 18:00 do 21:00
Kino Akademik, Nám. sv. Trojice 1

Nekola /koncert/

piatok 12.4 od 20:30 do 21:50
Kultúrne centrum – hlavná sála, Kammerhofska 177/1

Autumnist /koncert/

piatok 12.4 od 21:50 do 23:00
Kultúrne centrum – hlavná sála, Kammerhofska 177/1

Xdzvonx /koncert/

piatok 12.4 od 23:00 do 23:55
Kultúrne centrum – hlavná sála, Kammerhofska 177/1

Masterclass Roberta Kirchhoffa

piatok 26.4 od 18:00 do 21:00
Kino Akademik, Nám. sv. Trojice 1

Ivan Šiller, Tomáš Boroš: Soundorchestra

piatok 26.4 od 14:30 do 17:00
sobota 27.4 od 10:00 do 12:30
ZUŠ B. Štiavnica, Nám. sv. Trojice 8/4
Workshop pre deti podľa koncepcie Orffovho Schulwerku

Soundorchestra – spoločný koncert

sobota 27.4 o 14:30
Verejný výstup z workshopu
Komunitné centrum Obývačka, Povrazník, B. Štiavnica

Bližšie informácie o podujatiach na: www.almaziashtiavnica.sk

Almázia

Špeciálna príloha Štiavnických novín.

Redakčná rada: Hubert Hilbert, Alica Hrnčiríková, Daniel Harvan.

Návrh designu: I. Palečková. Vydavateľ: Mesto Banská Štiavnica. **Samostatne nepredajné.**

Hlavný partner
projektu



Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia. Príloha reprezentuje výlučne názor autorov a fond nezodpovedá za obsah publikácie. Príloha je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia"